

Internacjonalizacja procesu edukacji w przestrzeni e-learningu

W artykule zaprezentowano główne idee realizowanego projektu internetowej platformy edukacyjnej „EKOLAN”, opracowanego przez Instytut Kształcenia Ekonomicznego (IKE) Uniwersytetu w Oldenburgu. Projekt ukierunkowany jest na doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów ekonomicznych poprzez ich aktywny udział w profesjonalnie przygotowanych szkoleniach oraz pracach w ramach internetowej platformy edukacyjnej, pozwalającej doskonalić kompetencje zawodowe poza miejscem pracy. Innowacyjny charakter projektu wynika z zastosowania koncepcji rozwiązań hybrydowych, w tym nowoczesnych technik multimedialnych wykorzystywanych przy jego realizacji. Kompleksowość realizowanych rozwiązań umożliwia zdobycie cennej wiedzy (bazującej na doświadczeniach międzynarodowych) oraz daje możliwość doskonalenia współczesnych koncepcji i metod edukacji ekonomicznej w obszarze kluczowych kompetencji dla danego typu szkoły.

Zmiany dokonujące się w otoczeniu pod wpływem procesu globalizacji i integracji europejskiej są niewątpliwie bodźcem do poszukiwania rozwiązań sprawdzonych, odważnych i kreatywnych, będących domeną organizacji uczących się, posiadających zdolność do rozpoznawania sygnałów płynących z otoczenia oraz elastycznego reagowania na te sygnały¹. W wyniku internacjonalizacji (umiędzynarodowienia) organizacji w jej otoczeniu pojawiają się nowe elementy, które dotychczas nie miały istotnego znaczenia. Relacje między elementami, często bardzo różnymi i odległymi, stają się coraz bliższe² dzięki wirtualnej przestrzeni komunikacyjnej. *Tworzy się gospodarka sieciowa, w której następuje przejście od gospodarowania i komunikowania w miejscu do działania w przestrzeni, znikają bariery*

---

¹ Por. M. Czerska, *Ucząca się organizacja*, [w:] A. Czermiński, M. Czerska, B. Nogalski, R. Rutka, J. Apanowicz, *Zarządzanie organizacjami*, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2001, s. 539.

² Por. B. Jasiński, *Turbulencja otoczenia*, [w:] R. Krupski (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005, s. 21.

geograficzne³. Ponadto rozwój różnych form internacjonalizacji działalności gospodarczej (międzynarodowe transakcje, napływ inwestycji zagranicznych), jak również migracje zarobkowe młodego pokolenia Polaków wywierają istotny wpływ na proces edukacji ekonomicznej. To one przesądają o rozumieniu elastyczności jako *zdolności konfigurowania różnego rodzaju zmian, nadawania im określonych priorytetów*⁴.

Niewątpliwie priorytetem jest wykorzystanie współczesnych technologii internetowych w ramach e-learningu, *będącego systemem uczenia się lub kształcenia przy użyciu technologii informacyjnej*⁵. E-learning staje się innowacyjnym rozwiązaniem w stosunku do tradycyjnego nauczania. Jest zarazem narzędziem pozyskiwania nowoczesnej wiedzy, także na płaszczyźnie międzynarodowej. A z uwagi na to, iż ma istotny wpływ na jakość kształcenia, przesądza o możliwościach bycia konkurencyjnym na europejskim i globalnym rynku pracy. W tym kontekście na znaczeniu zyskują nowe kompetencje nauczycieli, którzy potrafią wykorzystać możliwości dostępu do wiedzy poprzez aktywne uczestnictwo w projektach europejskich.

Celem artykułu jest przedstawienie istoty polsko-niemieckiego projektu internetowej platformy edukacyjnej *EKOLAN* oraz zastosowanych w nim rozwiązań.

Charakterystyka projektu i stosowanych rozwiązań

Projekt internetowej platformy edukacyjnej *EKOLAN* został opracowany w Instytucie Kształcenia Ekonomicznego (IKE) Uniwersytetu w Oldenburgu. Instytut specjalizuje się w zakresie metodologii nauczania ekonomii w szkołach różnego typu w Niemczech. Posiada bogate doświadczenie w zakresie wspierania internetowych kursów podwyższania kwalifikacji nauczycieli w landach: Badenia-Wirtembergia, Brandenburgia, Brema, Hamburg, Hesja, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Nadrenia-Północna Westfalia, Nadrenia Palatynat i Turyngia oraz krajach Europy Środkowej i Wschodniej⁶.

Obecny projekt bazuje na, zrealizowanym w latach 2003–2006, projekcie *Ekonomia do Polskich szkół – EKOPOS*. Stanowi jego udoskonalenie, a także rozwinięcie o warsztaty w

---

³ Por. S. Łobejko, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w gospodarce sieciowej*, [w:] A. Sosnowska, S. Łobejko (red.), *Drogi do sukcesu polskich małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2008, s. 111.

⁴ Por. G. Osbert-Pociecha, *Rola elastyczności w ewolucyjnym i rewolucyjnym rozwoju przedsiębiorstwa*, [w:] J. Skalik (red.), *Zmiana warunkiem sukcesu. Dynamika zmian w organizacji – ewolucja czy rewolucja*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2006, s. 137.

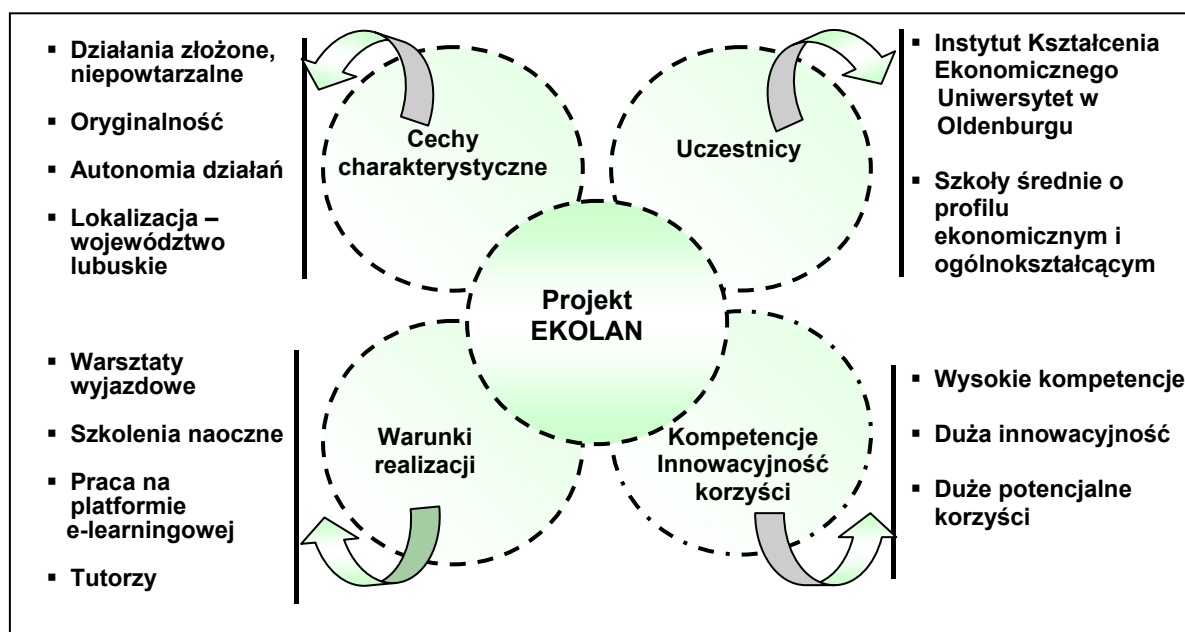
⁵ M. Armstrong, *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2005, s. 34.

⁶ *Lotus. Domino*, <http://lspace6.via-on-line.de>, [22.10.2008].

formie tradycyjnej i prace na platformie internetowej oraz wdrażanie koncepcji i metod edukacji ekonomicznej w trakcie zajęć lekcyjnych. W projekcie uczestniczą nauczyciele oraz dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych o profilu ogólnym i ekonomicznym z województwa lubuskiego (rys. 1 i 2). Projekt ukierunkowany jest na doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów ekonomicznych poprzez ich aktywny udział w profesjonalnie przygotowanych szkoleniach, pozwalających doskonalić kompetencje zawodowe poza miejscem pracy.

W ramach projektu opracowano ponad 70 modułów z zakresu mikro- i makroekonomii, prawa, dydaktyki oraz metodyki. Do pozyskania wiedzy służą warsztaty wyjazdowe, zorganizowane w formie sesji polegających na uczestnictwie w spotkaniach konsultacyjnych w trybie tradycyjnym. Ich celem jest przede wszystkim wspólne wypracowywanie metodyki realizacji poszczególnych partii materiału. Sprzyja to bezpośredniej wymianie doświadczeń i informacji, jak i uczeniu się przy okazji formalnych i nieformalnych kontaktów⁷. Obok modułów z zakresu wiedzy zawodowej realizowane są również moduły z dydaktyki i metodyki oraz moduły dotyczące możliwości zastosowania nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w edukacji ekonomicznej. Uzupełnieniem jest praca na platformie e-learningowej.

Rysunek 1. Elementy charakterystyczne projektu

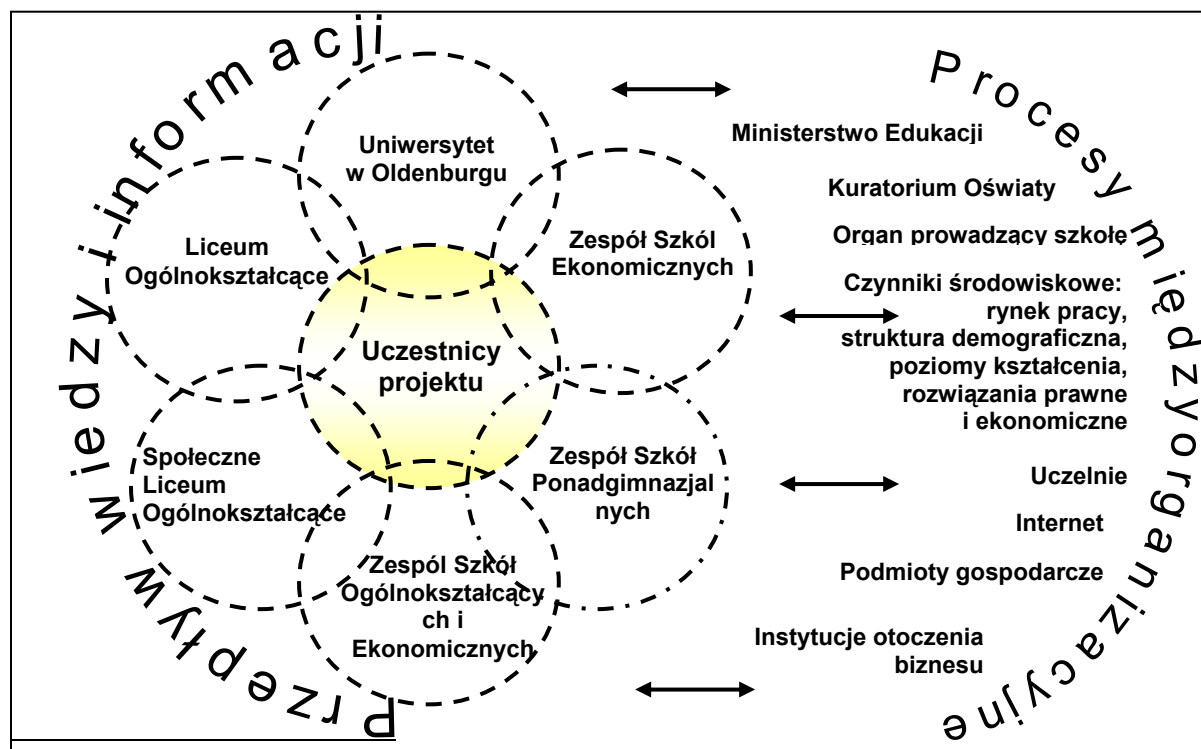
Źródło: opracowanie własne

⁷ Por. B. Mikula, *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006, s.161.

Istotne znaczenie w kontekście funkcjonalności platformy mają narzędzia usprawniające proces nauczania. Wnoszą nową jakość do procesu edukacji, poszerzając go o narzędzia w dużej mierze niedostępne podczas tradycyjnego, stacjonarnego szkolenia. Wśród wykorzystywanych narzędzi są fora dyskusyjne. Warto zaznaczyć, iż oprócz forum głównego pojawia się kawiarenka (do osobistych rozmów) i fora grupowe. W razie potrzeby uruchamiana jest przez kierujących kursami komunikacja synchroniczna (do krótkich rozmów) w formie czatu. Komunikacji między uczestnikami służy komunikator, a pośrednictwem którego przesyłane są wiadomości e-mail. Proces komunikacji staje się pełniejszy dzięki informacjom o uczestnikach projektu, zamieszczanych w profilach. W module *Materiały* znajduje się baza wiedzy oraz różnorodne pomoce dydaktyczne.

Powiązania uczestników projektu w ramach platformy edukacyjnej skutkują wzrostem relacji wewnątrzorganizacyjnych i międzyorganizacyjnych. To one powodują powstawanie różnorodnych sieci powiązań i wzorców zachowań⁸. Tworzą tym samym zupełnie odmienne od dotychczasowych przestrzenie konkurowania, w których zdolność do zmiany i adaptacji oddziałuje na zmianę sposobów zachowań. Szkoły zamiast konkurować zaczynają ze sobą współpracować (rys. 2).

Rysunek 2. Przepływ wiedzy i informacji między uczestnikami projektu i podmiotami zewnętrznymi

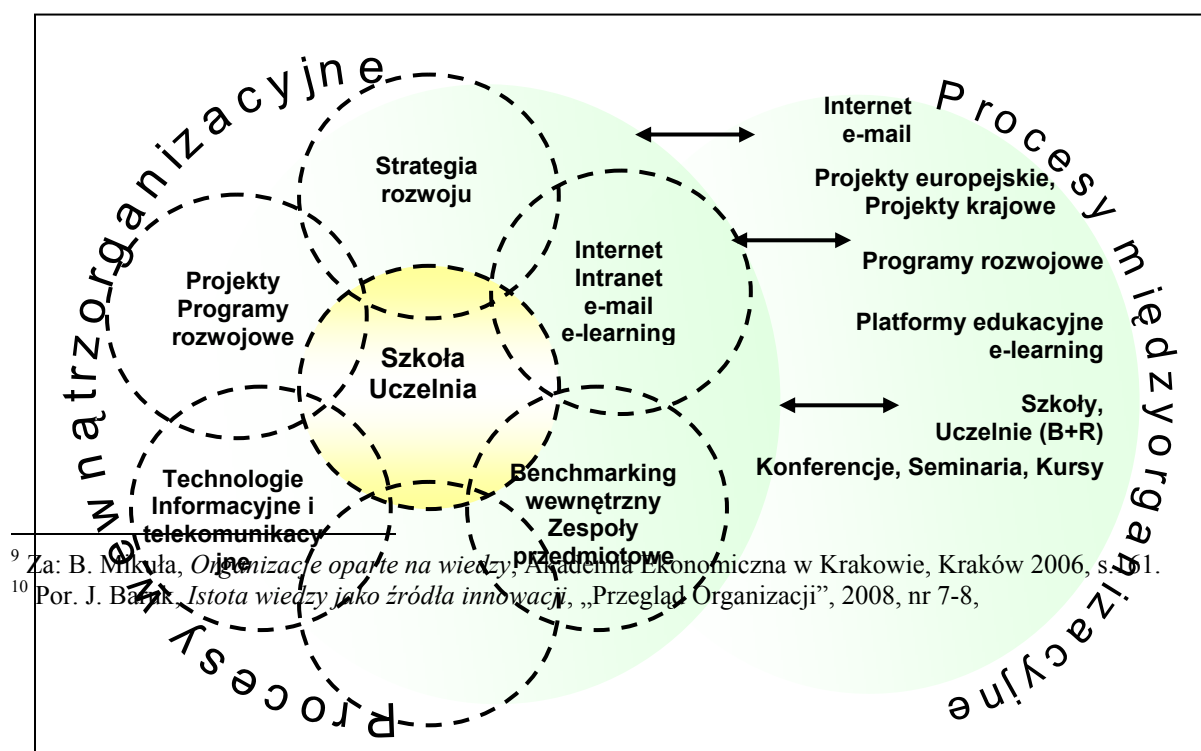

⁸R. Krupski, *Elastyczność organizacji*, [w:] tegoż (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE Warszawa 2005, s. 21.

Źródło: opracowanie własne

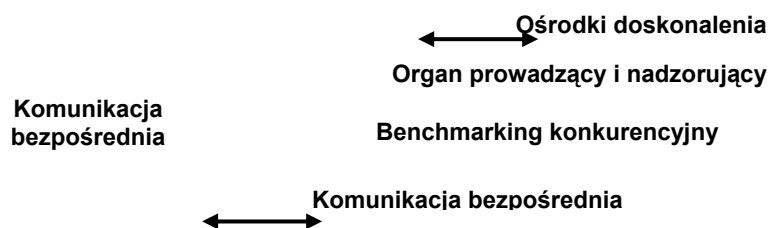
W tak zarysowanej rzeczywistości istotnego znaczenia nabiera umiejętność uczenia się. W ujęciu B. Mikuły organizacja ucząca się *nabywa nową wiedzę czy umiejętności w reakcji na wewnętrzne lub zewnętrzne bodźce, które prowadzą do mniej lub bardziej permanentnych zmian kolektywnych zachowań, podnosząc efektywność działania organizacji*⁹. Bodźce wewnętrzne wyznaczone są przez obraną strategię i procesy wewnętrzne zmierzające do sprostania zmieniającym się potrzebom. Zaś oddziaływania zewnętrzne są wynikiem aktywności szeregu instytucji i podmiotów zaangażowanych w proces edukacji i kształcenia (rys.3). Ponadto praca w zespołach zadaniowych i prezentacja ich wyników na tle pozostałych grup oraz na forum internetowym jest niewątpliwie doskonałą okazją do konfrontacji własnych umiejętności i wiedzy. Uczenie się od innych oraz zdobywanie doświadczeń dzięki zespołowemu działaniu pozwala porównywać się z najlepszymi (*benchmarking* wewnętrzny) i doskonalić swój warsztat pracy. Warsztaty umożliwiają ujawnienie wiedzy tkwiącej w umysłach poszczególnych uczestników, jej wzbogacenie oraz przetransformowanie na płaszczyznę projektów i pomysłów innowacyjnych. Ponadto dostęp do wiedzy i informacji udostępnianej na platformie edukacyjnej *EKOLAN* pozwala na generowanie „modeli myślowych” i zdobywanie umiejętności wspieranych technologią informatyczną. Sprzyja to transformowaniu wiedzy ukrytej, która, przechodząc na innych uczestników grupy, staje się wiedzą jawną¹⁰.

Rysunek 3. Przepływ informacji i komunikacja w procesach wewnątrzorganizacyjnych i międzyorganizacyjnych

⁹ Za: B. Mikuła, *Organizacje oparte na wiedzy*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2006, s. 11.

¹⁰ Por. J. Barak, *Istota wiedzy jako źródła innowacji*, „Przegląd Organizacji”, 2008, nr 7-8,

Źródło: opracowanie własne

Pracę grup koordynują tutorzy wykonujący zadania dydaktyczne, organizacyjne, społeczne i techniczne (odpowiadają za przydział zadań, konsultacje i kontrolę). Ich umiejętności w zakresie koordynacji są szczególnie istotne z uwagi na nierutynowy charakter działań i dużą współzależność zadań¹¹. Tutorzy¹² otrzymują wsparcie i pomoc ze strony Instytutu Kształcenia Ekonomicznego i Center for Life Long Learning (C3L) Uniwersytetu Oldenburskiego. Stale doskonalą swój warsztat pracy poprzez wymianę doświadczeń pomiędzy osobami zaangażowanymi w projekt. Ponadto istnieje system „metatutorów”, do których uczestnicy projektu mogą się zwracać o pomoc w sytuacji, gdy problemy nie mogą być rozwiązane przez tutorów.

Niewątpliwą zaletą szkoleń jest powiązanie nauki z praktyką, która daje możliwość pozyskania kompleksowej wiedzy bazującej na doświadczeniach, zarówno szkół jak i przedsiębiorstw funkcjonujących w Polsce oraz w Niemczech. Dominujące aspekty empirycznego uczenia się pozwalają *oczyścić wiedzę poprzez odrzucanie elementów nieprzydatnych, nie przynoszących oczekiwanych efektów lub błędnych, poprzez zastosowanie wcześniej pozyskanej nowej wiedzy podczas tradycyjnego i cybernetycznego uczenia się. Cybernetyczne uczenie się polega na odkrywaniu nowych sposobów widzenia i rozumienia norm, reguł, zasad, standardów rządzących funkcjonowaniem organizacji, ich kwestionowaniu i zmianie, innymi słowy jest to proces odrzucania starych nawyków i sposobów myślenia, które warunkują ich zachowanie*¹³. Sprzyja to niewątpliwie elastycznemu myśleniu i działaniu, jak również pozwala na wyrabianie umiejętności zastosowania znanych metod, narzędzi i środków do prezentacji w nowy sposób.

Zaprojektowane w ramach oprogramowania moduły umożliwiają dostęp do informacji i wiedzy w czasie rzeczywistym (*Real Time*). Pozwala to na dostęp do cyfrowych materiałów dydaktycznych oraz wygenerowanej wiedzy wszystkich uczestników, którzy w dowolnym

¹¹ Por. M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003, s. 65.

¹² Angielskie słowo *tutor* oznacza osobę pełniącą funkcje nauczyciela osobistego, instruktora, doradcy i przewodnika.

¹³ Tamże, s. 162–163.

czasie rzeczywistym zamieszczają wyniki swoich badań, przeprowadzonych w ramach określonej tematyki na różnych i różnie zlokalizowanych rynkach. Integrują tym samym, poprzez sprawny system wymiany informacji, prace poszczególnych grup i ich koordynatorów. Dzięki temu uczestnicy projektu wnoszą do niego określony poziom wiedzy, a z drugiej strony zespoły robocze i szkoleniowcy przekazują im część własnej wiedzy poprzez system pracy i wzajemnych powiązań¹⁴. W ten sposób powstaje baza wiedzy zawierająca różne modelowe rozwiązania adekwatne do sposobu funkcjonowania poszczególnych uczestników rynku, stosownie do zmian zachodzących w zmiennym otoczeniu.

Niewątpliwie nowością w projekcie są wirtualne zespoły skupiające nauczycieli w ramach określonych grup. Dobór osób do grup wirtualnych odbywa się na zasadzie odpowiednich kompetencji, doświadczenia i przestrzennego rozmieszczenia. Sama idea tworzenia zespołów wirtualnych tkwi w następujących założeniach¹⁵:

- nie są one formalnym elementem struktury organizacyjnej danej jednostki;
- realizują zadania przekraczające istniejące podziały organizacyjne;
- mogą działać stale, okresowo lub być powoływane w określonej sytuacji;
- ich skład może się zmieniać (zespół powinien skupiać ludzi o niezbędnych i najwyższych kwalifikacjach z punktu widzenia realizowanego zadania);
- członkowie zespołu mogą posiadać określone stanowisko w jakiejś innej jednostce;
- każdy członek zespołu wirtualnego może być jednocześnie integratorem w innym zespole wirtualnym;
- pracami zespołu kierują tutorzy integrujący członków zespołu;
- członkowie zespołu nie muszą rozwiązywać problemu w jednym wspólnym miejscu pracy – mogą pracować poza nim, wykorzystując do komunikacji sieć komputerów, telefonów, wideokonferencji itp.

Wytworzona w ten sposób wiedza (w procesie cybernetycznego uczenia się) znajduje swoje zastosowanie tak na gruncie tradycyjnego uczenia się (w szkole podczas zajęć), jak również w sytuacjach praktycznych (rys. 4). *To wszystko ma wpływ na przekształcanie*

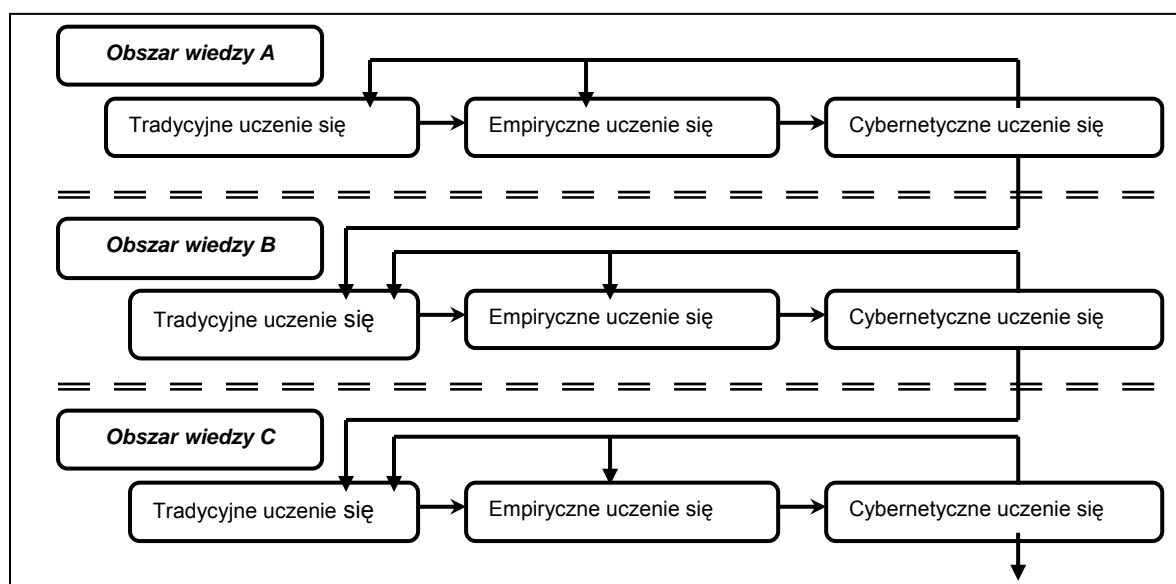
---

¹⁴ Por. A.P. Wiatrak, *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie Istota, Zakres i Korzyści*, [w:] J. Bogdanienko, M. Kuzela, I. Sobczak, *Zarządzanie wiedzą w warunkach globalnej współpracy przedsiębiorstw*, Adam Marszałek, Toruń 2007, s. 14.

¹⁵ Por. Z. Jasiński, *Rozwój techniki jako źródło zmian w organizacji i funkcjonowaniu przedsiębiorstw*, http://www.zti.com.pl/institut/pp/referaty/ref22_full.html, [22.10.2008].

modeli myślowych nauczycieli i uczniów w efekcie uzyskania nowych informacji oraz zmiany ich zasobów wiedzy¹⁶.

Rysunek 4. Następstwo subprocesów składowych organizacji uczącej się

Źródło: B. Mikula, *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006, s. 165

Podsumowanie

Międzynarodowe projekty edukacyjne stają się istotnym elementem dostosowania do zachodzących zmian, towarzyszących procesowi globalizacji. Stanowią wyzwanie będące efektem zapotrzebowań przedsiębiorców krajowych, jak i zagranicznych, którzy oczekują od pracowników umiejętności i wiedzy wspomaganą najnowszymi rozwiązaniami w zakresie techniki i technologii.

Zaprezentowane w opracowaniu rozwiązania w obszarze internacjonalizacji edukacji ekonomicznej dotyczą polsko-niemieckiego projektu *EKOLAN*, bazującego na wcześniej zrealizowanym w latach 2003-2006 projekcie *Ekonomia do Polskich szkół – EKOPOS*.

Udział w internetowej platformie edukacyjnej oraz warsztatach i szkoleniach jest niewątpliwie okazją do konfrontacji programów, metodologii i technik nauczania, jak również

¹⁶ Por. M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003, s. 165.

umiejętności interpersonalnych (dzielenia się wiedzą i jej praktycznym wykorzystaniem w projektach), kooperacji i współdziałania przy projektowaniu oraz realizacji pomysłów w sieci. Uczestnictwo nauczycieli w platformie internetowej z jednej strony zwiększa ich autonomię jako uczestników projektu, zapewniając im dużą niezależność, zaś z drugiej strony wymaga od nich znacznej samodzielności, podejmowania inicjatywy w wielu różnych sytuacjach,¹⁷ zdolności komunikacji interpersonalnej oraz umiejętności organizowania własnego czasu pracy jak również doskonalenia własnych umiejętności. Platforma jest także źródłem cennej wiedzy i dostarcza możliwości doskonalenia współczesnych koncepcji i metod edukacji ekonomicznej w obszarze kluczowych kompetencji dla danego typu szkoły.

Bibliografia

- M. Armstrong, *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2005.
- J. Baruk, *Istota wiedzy jako źródła innowacji*, „Przegląd Organizacji” 2008, nr 7–8.
- M. Czerska, *Ucząca się organizacja*, [w:] A. Czermiński, M. Czerska, B. Nogalski, R. Rutka, J. Apanowicz, *Zarządzanie organizacjami*, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2001.
- A. Jasińska, *Innowacje i innowacyjność przedsiębiorstw*, [w:] R. Krupski (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005.
- B. Jasiński, *Turbulencja otoczenia*, [w:] R. Krupski (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005.
- Z. Jasiński, *Rozwój techniki jako źródło zmian w organizacji i funkcjonowaniu przedsiębiorstw*, http://www.zti.com.pl/institut/pp/referaty/ref22_full.html.
- R. Krupski, *Elastyczność organizacji*, [w:] tegoż (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005.
- S. Łobejko, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w gospodarce sieciowej*, [w:] A. Sosnowska, S. Łobejko (red.), *Drogi do sukcesu polskich małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2008.
- B. Mikula, *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.
- G. Osbert-Pociecha, *Rola elastyczności w ewolucyjnym i rewolucyjnym rozwoju przedsiębiorstwa*, [w:] J. Skalik (red.), *Zmiana warunkiem sukcesu. Dynamika zmian w organizacji – ewolucja czy rewolucja*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2006.
- M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003.

---

¹⁷ Por. M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003, s. 96.

T. Wielecki, *Ewolucyjny model doskonalenie firmy XXI wieku: od ISO i TQM do organizacji inteligentnej*, [w:] W. M., Grudzewski, I.K Hejduk. (red.), *Przedsiębiorstwo przyszłości*, Difin, Warszawa 2001.

Netografia

Institut für Ökonomische Bildung (IÖB), <http://www.ioeb.de>.

Lotus. Domino, <http://lspace6.via-on-line.de>.

Ökonomische Bildung online, <http://www.oebo.de>.

O. Zawacki, *Zum Verhältnis von Online Lehre und Fernstudium*, <http://www.uni-oldenburg.de/zef/zawacki/gmw01.pdf>.

Abstract

The changes occurring in the environment, stimulated by the process of globalization and European integration, have an important influence on education process. E-learning becomes an innovative solution when compared to traditional learning. It is an instrument of gaining modern knowledge, properly placed in the international context. The paper presents the idea of a Polish-German project of economic education, called EKOLAN, which uses the Internet website as an educational platform.

Nota o autorze

Autor jest adiunktem w Zakładzie Zrządzania Strategicznego na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień związanych z metodami i koncepcjami zarządzania w sektorze MSP oraz edukacją ekonomiczną w ramach projektów europejskich.